

La sufikso *-ec* en la Esperanta leksiko

Eseo rememore pri Michel Duc Goninaz

Wim Jansen

First draft published in esperantoresearch.org.uk (7 May 2017).

Second draft posted on wimjansen.academia.edu (17 December 2017).

<i>Enhavo</i>	<i>Paĝo</i>
1. Enkonduko	2
2. La sufikso <i>-ec</i> en la <i>Fundamento de Esperanto</i>	3
3. La sufikso <i>-ec</i> en la <i>Plena Analiza Gramatiko de Esperanto</i>	6
4. La sufikso <i>-ec</i> en la <i>Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko</i>	8
5. Nova teoria kadro por la difino kaj uzo de la sufikso <i>-ec</i>	9
Aldono ‘Semantikaj kategorioj en Esperanto’	15

Resumo. Tiu ĉi studo konsideras la radikojn en Esperanto flekseblaj (sintakse neantaŭ-determinitaj), sed klasifikeblaj laŭ limigita nombro da semantikaj kategorioj. Ĝi ankaŭ eliras de la hipotezo ke derivado en Esperanto estas leksika procezo en kiu afiksoj priagas radikojn. En kelkaj antaŭaj studoj la sufikso *-ec* montriĝis rezistema kontraŭ kontentiga priskribo. Ĉi tie mi priargumentas nove formulitan **difinon** de *-ec*, kies simplecon mi opinias malfacile refutebla kaj kongrua kun la strukturo kaj la funkciado de Esperanto. Malgraŭ tio, ĝi ne permesas simplan priskribon de la praktika **uzo** de *-ec*, kiu estas forte konvencia, okaze neregula kaj dusenca.

La aliro al la vortformado en Esperanto kiun mi favoras estas neniel nova. Ĝi estis aktive debatita en la sepdekaj jaroj, sed en 2013 mi enkadrigis ĝin por la unua fojo en la Funkcian Diskurs-Gramatikon sur la bazo de semantika klasifikado de radikoj kiu ĝis tiam mankis. Ĉefe pri tio temas la Aldono ‘Semantikaj kategorioj en Esperanto’. La leganto estu avertita ke la prezentata priskribomaniero kontraŭas la ‘tradician’ kiun subtenas Akademio de Esperanto, sed, kiel tiu ĉi, ankaŭ la tradicia priskribo estas nenio pli ol modelo en la formo de hipotezaro, kiu ne pretendu eternan validecon en la formo en kiu ĝi estas donita. Krome, fizika realaĵo estas ofte kaptebla per diversaj modeloj, kaj tiel la Akademia, kiel alternativaj modeloj povas havi siajn meritojn. En nombro da publikigoj dum la lastaj kvin jaroj mi provis montri ke la proponata funkcigramatika priskribo ne estas pli komplika ol la tradicia, sed ĝuste pli simpla, metodologie supera, kaj pli kongrua kun la homa produktado de lingvaj esprimoj.

1. Enkonduko

Elirante el la universala lingvoteorio Funkcia Diskurs-Gramatiko aŭ FDG (Hengeveld & Mackenzie 2008) mi aperigis bazajn artikolojn pri la parolparta sistemo en Esperanto en la internaciaj fakrevuoj *Linguistics* kaj *Esperantologio. Esperanto Studies (EES)*. Tie kaj aliloke mi amplekse priargumentis mian hipotezon pri fleksebla parolparta sistemo kun °radikoj, klasifikeblaj laŭ limigita nombro da semantikaj kategorioj. Tiuj ĉi studoj (Jansen 2013a,b) publikiĝis pli malpli paralele post preparlaboro en la esplorgupo pri lingvistiko (ACLC) de la Universitato de Amsterdamo. Siatempe Michel Duc Goninaz (1933–2016) senhezite plenumis mian tiaman peton provlegi la malnetan materialon, kiun li atente kaj kritike trastudis, kaj dank' al lia stimulo mi submetis la materialon al la redakcio de *Linguistics* en la angla, kaj al *EES* en Esperanto. Sen la forta aprobo de la granda vortteoriisto Michel, neniu el la du tekstoj estus aperinta. Tra la jaroj kiuj sekvis, mia teoria klopodado tiutema daŭris. Ĝi provizore finiĝis, denove en *Linguistics*, per priskribo de la Esperanta derivadosistemo (Jansen 2016b), lanĉita unuafoje en internacia ateliero pri funkcia gramatiko en Vieno, en septembro 2013. En ĝi, mi priskribas la vortkonstruadon per afiksoj kiel derivadoprocezon, kiun mi lokas ne en la gramatiko, sed en la leksiko, sur la bazo de radikoj, afiksoj kaj leksikaj funkcioj, nete distingante derivadon de kunmetado, kiun, cetere, mi konsideras ankaŭ leksika procezo. Neniu el la artikoloj, libroĉapitroj kaj kursmaterialoj de la periodo 2013–2016 estus realiĝinta sen tiu decida retmesaĝo de Michel al mi, per kiu li stimulis la unuan paŝon. La nun prezentatan studon mi dediĉas al la rememoro pri lia kolegeco kaj eruditeco.

En miaj diversaj studoj pri temoj koncernantaj la Esperantan gramatikon aŭ leksikon mi ne sukcesis trovi plene kontentigan respondon al miaj duboj pri la rolo de la sufikso *-ec*. En *Fundamento de Esperanto* aŭ FdE (Zamenhof 1963 [1905]) aperas du telegramstilaj difinoj de *-ec* kiuj turniĝas ĉirkaŭ la vortoj 'kvalito' kaj 'abstrakte' (tiu ĉi lasta, cetere, nur en la franca versio de FdE), ambaŭ ilustritaj per kelkaj ekzemplaj frazoj. La trakto de *-ec* en *Plena Analiza Gramatiko de Esperanto* aŭ PAG (Kalocsay & Waringhien 1985) suferas la intermikson de semantikaj kaj sintaksaj aspektoj de la gramatiko kiu karakterizas la tutan verkon. Aldone, ĝiaj klarigoj pri *-ec* (kaj ne nur tiuj) estas malfacile kunigeblaj en ĝeneraligitan teorion pro sia komplikeco. *Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko* aŭ PMEG (Wennergren 2005) estas pli klare fasonita, sed sekvas la meandrajn spurojn de PAG. Krome, ĝi riskas cirklecon en sia (malofta) teoria argumentado, uzante esprimojn kiel 'eca radiko', ĝuste tie kie la vera karaktero de *-ec* estas esplortemo en si mem. Mi sentis la bezonon iel provi unuigi ĉion sub la tegmenton de FDG, kaj tiel rezultis la nun proponata laboraĵo.

Tiu ĉi estas unu ero el serio da lastatempaj studoj pri la gramatiko kaj leksiko de Esperanto, kies individuaj temoj estas forte interligitaj, kaj tra kiuj la FDG-bazita vortteorio aplikita al Esperanto pli kaj pli maturiĝas. Por eviti ĝenajn ekskursojn ekster la bazan tekston mi kunigis en unu Aldonon ĉiujn elementojn kiujn la leganto povus bezoni por refreŝigi sian konon pri la koncerna teorio de la semantikaj kategorioj kiujn

mi distingas en Esperanto. Termino difinita aŭ ilustrita en la Aldono (en iom polurita formo kompare kun la priskriboj en *Linguistics* kaj *EES*) estas markita per la grado-simbolo ° en la baza teksto, la unuan fojon kiam ĝi aperas. Pro la sama zorgo, ne interrompi la homogenecon de la teksto, mi decidis ne uzi piednotojn, sed kunigi la tutan akcesoran materialon en la formo de tekstofinaj notoj.

Sekvas, en la ĉapitroj 2, 3 kaj 4, abunde komentita historia prezento de la priskriboj de la sufikso *-ec* en respektive FdE, PAG kaj PMEG. Ĉapitro 5 komenciĝas per rerigardo al la antaŭaj studoj. En la fino mi ellaboras alternativan teorion kadron por *-ec*.

Per la Aldono mi revenas al Michel Duc Goninaz, kiu starigis la demandon ‘Ĉu la leksiko estas strukturebla?’ konklude de sia eminenta kontribuo ‘Szerdahelyi kaj la «gramatika karaktero de la radikoj»’ (Duc Goninaz 2009). Mia respondo estas jesa, kaj — dank’ al la progresoj atingitaj en la kompreno pri la gramatiko de homaj lingvoj ĝenerale — espereble kun malpli da “rezervoj kaj malfacilaĵoj” (Duc Goninaz 2009: 176), ol prudente skribis Michel.

2. La sufikso *-ec* en *Fundamento de Esperanto*

Difino de *-ec* aperas en FdE dufoje, nome en la glosoj de la Ekzercaro (surbaze de °vortoj) kaj en la Universala Vortaro (surbaze de radikoj), ambaŭfoje kun la sama teksto, kun versio pli ampleksa en la franca ol en la aliaj nacilingvaj tradukoj. En la Ekzercaro (Zamenhof 1963 [1905]: 91) ni legas france:

- (1) *-ec* marque la qualité (abstraitement): ex. *bona* ‘bon’ – *boneco* ‘bonté’; *viro* ‘homme’ – *vireco* ‘virilité’.

Tiu ĉi priskribo uzas la terminon *qualité* ‘kvalito’ kaj, aldone nur en la franca, *abstraitement* ‘abstrakte’ sen klarigo de ilia preciza signifo. Mi proponas uzi anstataŭ *kvalito* la terminon *kvalifiko*, kies dua signifo en PIV (2005: 644) trafe kovras la esencon. Esencan trajton de °Kvalifika radiko mi nomas ĝia *nekapablo funkcii aŭtonome*.ⁱ

En la Ekzercaro, Zamenhof (1963 [1905]: 90, 97, 102, 115, 124 [2x], 125 [2x]) donas jenajn ekzemplojn de la uzo de *-ec*, kiujn mi konsideras komune trakteblaj (la kursivigoj ne estas originalaj):

- (2) La pli juna filino, kiu estis ... laŭ sia *boneco* kaj *honesteco*, ...
(3) ... kiel granda estos la *gentileco* de tiu ĉi knabino).
(4) ... kiel granda estos la *malboneco* de tiu ĉi knabino).
(5) Mi ridas je lia *naiveco*. (plus du semantike identaj esprimoj ne aparte kalkulitaj)
(6) La *acideco* de tiu ĉi vinagro ...
(7) La *alteco* de tiu monto ...
(8) La *riĉeco* de tiu ĉi homo estas granda, sed lia *malsaĝeco* estas ankoraŭ pli granda.
(9) Li amas tiun ĉi knabinon pro ŝia *beleco* kaj *boneco*.

En ĉiuj ekzemploj (2)–(9) la radiko sur kiu baziĝas la *ec*-vorto apartenas al la Kvalifika kategorio. En ĉiuj ekzistas forta ligiteco de posedo aŭ aparteno inter la *ec*-vorto kaj iu tuj apude menciita °Ento aŭ ties reprezentanto: *filino* kiu estis *bona* kaj *honesto* (2), *knabino* kiu estos *ĝentila* (3) aŭ *malbona* (4), *li* kiu estas *naiva* (5), *vinagro* kiu estas *acida* (6), *monto* kiu estas *alta* (7), *homo* kiu estas *riĉa* kaj *malsaĝa* (8), *knabino* kiu estas *bela* kaj *bona* (9). En ĉiuj okazoj temas pri derivaĵo kies tempa variemon oni povas facile imagi, escepte de (7), kiu devigas nin adapti geologian temposkalon. Tamen (7) esprimas firme mont-rilatan proprajon, kiu estas videbla, desegnebla kaj mezurebla. La forta ligo de posedo aŭ aparteno inter ĉiu derivaĵo per *-ec* kaj iu akompana Ento sugestas la neaŭtonomon de la unua, kaj sekve ĝian apartenon al la semantika kategorio de la Kvalifikoj, t.e. *bon-ec* k.t.p. en (2)–(9) apartenas al la sama kategorio kiel *bon* k.t.p. Alternative imagebla klasifiko de la *ec*-vortoj en (2)–(9) kiel °Abstraktaĵoj, al kiu aludas *abstrakte* en (1), fiaskas ĝuste pro tiu sama argumento pro kiu mi supre difinis ilin Kvalifikoj: Abstrakta Ento ja refutas ajnan sensan observeblon.

Leviĝas nun la demando, kial ne uziĝis en la sama sinsekvo kiel supre: *bono* kaj *honesto* en (2), *ĝentilo* en (3), *malbono* en (4), *naivo* en (5), *acido* en (6), *alto* en (7), *riĉo* kaj *malsaĝo* en (8) kaj *belo* kaj *bono* en (9)? Tiun ĉi solvon sugestas la hipotezo pri la libera sintaksa uzeblo de ĉiuj radikoj, sed ankaŭ subtenas ĝin apudaj tekstoj en FdE mem. El Zamenhof (1963 [1905]: 116, 129, 130) mi citu tri ekzemplojn (la kursivigoj ne estas originalaj):

- (10) Mi sopiras je mia perdita *feliĉo* ...
- (11) En somero ni trovas *malvarmeton* en densaj arbaroj.
- (12) Post infekta *malsano* oni ofte ...

La ekzemplo (10) okulfrape sekvas tuj post la supre citita (5), t.e. *feliĉo* tuj post *naiveco*. Ĉiuj (10)–(12) montras fortan ligon inter la kursivigita proprajon kaj iu akompana aŭ imagebla Ento: *mi* kiu estis *feliĉa* (10), la medio de la *arbaroj* kiu estas *malvarmeta* (11) kaj *oni* kiu estas *malsana* (12). La tempa variemo kaj la senseblo de ĉiuj el ili substrekas ilian neaŭtonomon kaj apartenon al la kategorio de la Kvalifikoj. Alie ja ne povus esti ĉar la tri substantivoj konsistas el nura Kvalifika radiko plus la finaĵo *o* (kiu en mia modelo ne tuŝas la semantikan apartenon de la radiko). Krome, se ni reprenas (2)–(9), kiel ni povus trovi kontentigan difinon de la rolo de la sufikso *-ec*, se ĝi farus nenion alian ol derivi Kvalifikon el Kvalifiko?ⁱⁱ Se tiu *abstrakte* aludas al la substantiva uzo de Kvalifiko kune kun la aldono de la koncernata Ento en °Asocia rilato kun ĝi, kiel en la inversigo de *la bona vino* al *bono de la vino*, tiam la uzo mem de la termino *abstrakte* estas misgvida. En la du sekvantaj ekzemploj en Zamenhof (1963 [1905]: 113, 116) ni renkontas alian situacion (la kursivigoj ne estas originalaj):

- (13) ... se la *bonsoneco* aŭ la *klareco* postulas, ...

(14) ... kiam la *klareco* de la senco tion ĉi malpermesas; ...

En ambaŭ okazoj temas denove pri *ec*-vortoj sur la bazo de la Kvalifika radiko *klar* (la kompleksa radiko aŭ °stamo *bonson* ricevos apartan trakton en ĉapitro 5). En (13) mankas al *klareco* ia ajn teksta apogo, kio helpus la supozon ke ĝi estas ĉi tie Abstraktaĵo. Efektive, *klareco* estas konvene interpretebla kiel mensa konstruaĵo, t.e. postulo formulita kiel abstrakta propraĵo: oni esperas ke la *klareco* helpas la lingvouzanton elekti la plej konvenan formon de kunmetota vorto, kiel klarigas la pli vasta kunteksto. Tio sama validas por *klareco* en (14), kiu devas gvidi la lingvouzanton, laŭ la kunteksto, al elekto aŭ de la akuzativa kazo, aŭ de prepozicia objekto. En (13)–(14) trudas sin la rolo de *-ec* kiel Abstraktaĵo-krea sufikso.

Sur la bazo de (1)–(14) eblas konkludi ke en la Ekzercaro de sia FdE, Zamenhof aplikis la sufikson *-ec* al Kvalifika radiko ĉefe por uzi ĝin Kvalifike kiel °sekundaran substantivon, sed ankaŭ por krei el ĝi Abstraktaĵon en ties °primara substantiva formo (ĉiuokaze ĉiuj *ec*-vortoj aperas kiel substantivoj). La unue menciita apliko lasas malklara la rolon de *-ec*, kaj krome ĝi spertas konkurencon de la senpera substantivigo de radikoj.

Participaj °stamoj estas sintakse interŝanĝeblaj kun Kvalifikaj radikoj (*leganta /klera persono, legata/bela libro* k.t.p.). En la Dua Libro de Zamenhof (1888) ni trovas la derivaĵojn *estanteco* (zamenhof 1989: 174) kaj *estonteco* (zamenhof 1989: 131) (la kursivigoj ne estas originalaj):

(15) Post plezura *estanteco* ... sole tero restas.

(16) ... kiuj tuŝas la lingvon mem, ĝian konstruon, ĝian *estontecon*, ...

Ekster ia tuj kunteksta apogo *estantec* kaj *estontec* estas tute akcepteblaj kiel mensaj konstruaĵoj de *tio kio estas/estos*, do kiel Abstraktaĵoj, sed same kiel (2)–(9), ankaŭ (15)–(16) pli nature interpreteblas kiel Kvalifikoj. Fakte, en *plezura estanteco* (15) temas pri *estantaj plezuroj* kaj en *ĝian estontecon* (16) pri la *estonta lingvo*. Fine, en Zamenhof (1963 [1905]: 125) provizore kompletigas la bildo de *-ec* per du ekzemploj de ĝia uzo kombine kun Enta radiko (la kursivigoj ne estas originalaj):

(17) Lia *heroeco* tre plaĉis al mi.

(18) Mi vivas kun li en granda *amikeco*.

La novaĵo, kontraste kun (1)–(16), estas ke en ambaŭ la sufikso *-ec* aplikiĝas al sendependa Ento, °Ekzistaĵo. La interpreto de (17) estas malpli certa, ol ĝi povas ŝajni al la leganto. Ĉu la celita *li* estas “homo, dotita je superhomaj ecoj, akceptita inter la dioj post sia morto, k[aj] kultata en difinitaj lokoj”, t.e. *hero/o* 1 en PIV (2005: 436), en pli ĉiutaga lingvaĵo: akceptita heroo, kies statusoⁱⁱⁱ en (17) tre plaĉis al *mi*? Aŭ ĉu tiu *li* estas

“homo distingiĝinta per eksterordinare grandaj faroj, nekutime nobla koro”, t.e. *hero/o* 2 en PIV (2005: 436)? Laŭ la unua interpreto temas pri la abstraktigo de la figuro de heroo, laŭ la dua pri la alskribo de la karakterizaj trajtoj de *heroo* 1 al iu *li*, kiu per tio fariĝas *heroo* 2. En (18), interpreto laŭ la dua tipo ŝajnas konvena: “Mi vivas kun li en rilato kiun karakterizas grandaj afablo, helpemo, fidelo” kiel mi improvize difinas la “sentoj[n] de amiko” en PIV (2005: 81). La interpreto de (18) kaj la dua interpreto de (17) alvokas tekste nemenciitajn, sed diveneblajn kvalifikojn, dum la unua de (17) estas senpera abstraktigo. FdE ne helpas nin per pliaj ekzemploj aŭ klarigoj.

°Situaciaj radikoj kun *-ec* ne estas troveblaj en FdE, sed Neves (2011: 75) informas nin pri fruaj aperoj ĉe Zamenhof en la Dua Libro (1888) (la kursivigoj ne estas originalaj):^{iv}

(19) ... kiel mi estus ree en mia antaŭa *dependeco* de vi.

Kaj, laŭ Neves (2011: 49), en la Aldono al la sama fonto:

(20) Malgraŭ la *disĵeteco* de l' laboro ...

Ambaŭ (*depend-ec* kaj *disĵet-ec*) meritas interpreton kiel °Ne-Entoj, t.e. Situaci-priskribantoj. Anstataŭ (19) imageblas la esprimo *kiel mi ree dependus de vi* kun la predikata nukleo *dependus* kiu dependas de la du argumentoj *mi* kaj *vi*. Anstataŭ (20) imageblas *malgraŭ tio ke la laboro disĵetiĝis*, kio devus trudi la parolanton al la uzo de *ĵetiĝ* (en Jansen 2016b mi argumentis favore al la ĉiama disponeblo en la leksiko de transitiva-netransitiva paro de Situaciaj radikoj). Mi opinias ke *malgraŭ la disĵetiĝo de l' laboro* estus pli kongrua kun la naturo de Esperanto ol (20). Ĉiuokaze, tiel en (19) kiel (20), la sufikso *-ec* ludas simile nekularan rolon kiel en (2)–(9), kaj povus esti ellasita en ambaŭ (kun aldono de *-iĝ* en [20]).

FdE (kun helpo de la Dua Libro) donas nekularan difinon de la sufikso *-ec* kaj neunuecajn aplikojn de ĝi. Jen ĝi aperas kiel Abstraktaĵo-krea sufikso (post Kvalifiko kaj Entoj), jen kiel semantike malplena helpilo por substantivigi Kvalifikon aŭ la kreon de Situacio, kies primaraj realigoj estas tamen aliaj (adjektivoj kaj verboj). En aliaj okazoj de Enta radikoj ĝi neprigas la alvokon de nemenciitaj propraĵoj por krei aŭ Abstraktaĵon aŭ Kvalifikon kun ŝajne primara substantivigo.

3. La sufikso *-ec* en *Plena Analiza Gramatiko de Esperanto*

Kalocsay & Waringhien (1985) difinas en sia *Plena Analiza Gramatiko de Esperanto* (PAG) la parolpartan sistemon de Esperanto sintakse antaŭdeterminita, t.e. la aŭtoroj atribuas al ĉiu radikoj la specialiĝon al unu el la tri vortklasoj: verbo, substantivo aŭ adjektivo/adverbo. En diversaj publikigoj ekde Jansen (2013a) mi argumentis kontraŭ

tiu priskribmaniero. Ĉar mia priskribo fundamente diferencas de tiu de PAG, multaj miaj ĉi-sekvaj komentoj estas rekondukeblaj al tiu ĝenerala malakordo. Tie ĉi mi prilumos nur kelkajn detalojn kiuj koncernas aparte la sufikson *-ec* (laŭbezone evitante la terminologion de PAG).

Kalocsay & Waringhien (1985: 444–447) traktas la sufikson *-ec*, kies signifon ili nomas *kvalito*. En tri sinsekvaj sekcioj la aŭtoroj preparolas la aplikon de *-ec* al Kvalifikaj, Entaj kaj Situciaj radikoj. Pri derivaĵo el Kvalifika radiko la aŭtoroj asertas (kun originala kursivigo) ke

(21) La abstrakto esprimita de la radiko al kiu aplikiĝas *-ec* estas rigardenda kiel *kvalito*.

Ili donas kiel ekzemplojn i.a. *boneco*, *utileco* kaj *neceseco*. Ĉi-supra difino ne kontentigas. Okaze de la analizoj de la ekzemploj (2)–(9) ni jam vidis ke laŭ (21) tiuj derivaĵoj enhavus malplenan sufikson *-ec*; ĝian superfluan demonstras la senpera substantivigo de la radikoj en (10)–(12). La aŭtoroj skribas sub sia Rimarko I (kun originalaj kursivigoj):

(22) Inter abstraktaĵo kaj kvalito ne ekzistas esenca diferenco, sed la lingvuzo [...] tamen distingas inter kvalito rigardata en si mem kiel abstraktaĵo (*belo*, *fiero*) kaj kvalito apartenanta al persono aŭ objekto (*ŝia beleco*, *lia fiereco*). Estas eble, ke iam forviŝiĝos tiu ĉi distingo kaj *-eco* uziĝos nur post neadjektivaj radikoj.

Mi dirus unue ke eble foje ne estas facile diferencigi inter ili, sed ke ja ekzistas fundamenta diferenco inter Abstraktaĵo, kiu estas aŭtonome, senapoge uzebla, kaj Kvalifiko, kiu bezonas apogon. Ni vidis tion detale en la preparolo de (2)–(9) kontraste kun (13)–(14). La Rimarko kondukas al totala inversigo de la rezultoj, prezentataj en PAG, kompare kun miaj konkludoj surbaze de FdE. Por mi, la supre cititaj *belo* kaj *fiero* estas nenio alia ol substantive uzataj Kvalifikoj, kiel subtenas (10)–(12), kontraste kun la rezonado en PAG, laŭ kiu *belo* k.t.p. estas Abstraktaĵo kaj *beleco* k.t.p. Kvalifiko. Se PAG pravus, la transiro de *bela* al *belo* por signifi Abstraktaĵon estus efektivigita per nulo-sufikso. Tia senmateria sufikso estus novaĵo en la gramatiko de Esperanto kaj ne facile defendebla. Tiel same malaprobinda estas la spekulativa daŭrigo en la sama Rimarko I pri la forviŝiĝo de la diferencigo inter *belo* kaj *beleco* k.s.

La dua sekcio en PAG traktas la aplikon de *-ec* al Entaj radikoj (la koncerna ekzemplo estas *homeco*). Escepte de la terminaro uzata, tiu ĉi parto estas malpli kontroversa, kaj efektive servis kiel unu el la modeloj por mia difino de *-ec*₂ en Jansen (2016b).^v Ĝi estas resumita en la diskuto post (17)–(18) kaj ne necesigas kompletan ripeton ĉi tie. Ĉi-loke ni faru paŝon antaŭen, kaj tiucele reaperas en (23) la leksika funkcio kiu estis asignita en Jansen (2016b) al *-ec*₂ aplikita al Ento:^{vi}

(23) Per la sufikso *-ec*₂ oni kreas abstraktan Enton kiu esprimas la tuton de la karakterizaj trajtoj aŭ kvalifikoj kiuj apartenas al la elira radiko.

Kie kaj kiel trovi tiujn trajtojn? En la citita verko mi preferis provizore rezigni pri kompleta priskribo de *-ec*.

En sia Rimarko III (Kalocsay & Waringhien 1985: 445) la aŭtoroj skribas pri derivaĵoj per *-ec* de Entoj, esprimantaj parencon, profesiulon aŭ okupitecon (kun originalaj kursivigoj):

(24) Ĉi tiuj formoj [W]: *patreco, profesoreco*] do estas analogaj al la simplaj adjektivo-substantivoj [W]: rekte substantivigitaj Kvalifikaj radikoj] (*bono, belo, malsano, proksimo* k.t.p.) [...] Kiel ni jam supre diris, inter *abstrakto* kaj *abstrakto kiel ies kvalito* ne necesas fari distingon.

Tiu analogeco estas nepre erara. *Patr-ec* havas ne sekundaran, sed primaran substantivan realigon kaj estas facile rekondukebla al Abstraktaĵo, kiun ajn signifon ĝi havu laŭ la diskuto tuj post (18).

En sia tria sekcio, Kalocsay & Waringhien (1985: 446) traktas la aplikon de *-ec* al Situciaj radikoj, kiun oni renkontas neofte, sendube ĉar la celita signifo riskas resti neklara pro la aspekta kaj voĉa subdetermino de la derivita stamo. Prave PAG atentigas pri tio ke plej ofte oni preferas pli precizajn formojn. Unu el tiuj estas la pluderivaĵoj de participa stamo, kiu finiĝas per *-ant, -at* k.t.p., inter kiuj PAG mencias nur la pasivajn. Formojn kiel *fiksitem(o)* kaj *edukitem(o)* ĝi difinas kiel Kvalifikojn, asimilante ilin al la modelo reprezentata de (2)–(9). Kvankam PAG rimarkigas ĉi-loke ke la aktivaj participaj stamoj en sia substantiva realigo signifas personojn (ekz-e *parolanto*), mankas komento pri la kompreno de iliaj pluderivaĵoj per *-ec* (ekz-e *parolanteco*): ĉu laŭ unu el la interpretoj de la Ekzistaĵo *heroec* (15), ĉu laŭ unu el la interpretoj de (2)–(9) kaj (13)–(14) pro tio ke, malgraŭ ĉio, *parolant* uziĝas adjektive kun Kvalifika signifo (ekz-e en *parolanta maŝino* en kiu *parolanta* estas interŝanĝebla kun *brua, moderna, nova* k.t.p.)?

PAG ne sukcesas ellabori konvinkan teorion kadron por la signifo kaj uzado de la sufikso *-ec*. En sia priskribo de la apliko al Kvalifikaj radikoj ĝi riskas kontraŭdiri FdE. En la apliko al Entaj radikoj ĝi ne solvas la problemon de la eventuala dusenceco. En la apliko al Situciaj radikoj ĝi restas senkonkluda.

4. La sufikso *-ec* en *Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko*

Necesas ke unue ni revenu momenton al Kalocsay & Waringhien (1985: 444), kie la aŭtoroj egaligas la memstarigitan *eco* al *kvalito*. *Eco* estas la substantivo kreita el la pseŭdoradiko *ec*, t.e. la leksikecigita formo de la sufikso *-ec*. Ĝi povas esti konsiderata la komuna denominatoro de ĉiuj eblaj derivaĵoj surbaze de Kvalifika radiko (*bon, bel, klar*

k.t.p.) kiu, senigita je ajna specifigo, funkcias kvazaŭ hiperonimo aŭ ĝeneraligita kvalito. Tamen *-ec* povus havi la kapablon produkti ne nur Kvalifikojn, sed ankaŭ Abstraktaĵojn, kaj tial *eco* estus samrajte nomebla 'ĝeneraligita Abstraktaĵo'. Ĝuste en esploro pri la esenco de tiu *-ec* ne konvenas uzi la substantivon *eco* kaj la adjektivon *eca* kiel sinonimojn de *kvalito* kaj *kvalita*. PAG sufiĉe sukcese gardas sin de tiu risko, sed, sur kampo kie la terminologio ne klaras en Esperanto, PMEG malfaciligas la esploran taskon per sia sistema uzado de *eco* kaj *eca*.

Wennergren (2005: 548–550) traktas la sufikson *-ec*. En la subĉapitro 'Ecaj [Kvalifikaj] radikoj' PMEG donas la saman interpreton de *eco*-substantivoj kiel PAG, t.e. *bono* estas difinita kiel "abstrakta ideo" (kiun mi ne sukcesas interpreti alie ol per Abstraktaĵo laŭ mia difino en la Aldono), kaj *boneco* kiel (ies) "kvalito" (laŭ mia terminologio: Kvalifiko). En la subĉapitro 'Klariga *-ec*' la aŭtoro komparas *-ec* kiel specifan difinilon de kvalito, kun *-ad* kiel specifa difinilo de ago kaj *-aĵ* kiel specifa difinilo de konkretaĵo. El la "abstrakta ideo" *belo* Wennergren emfaze derivas kvaliton per *-ec* kaj konkretaĵon per *-aĵ*, kvazaŭ *bel* estus iaspeca resuma koncepto sen propra semantika karaktero. Mi ne vidas ian ajn meriton en tiu priskribo. PMEG ne dediĉas apartan atenton al la kombino de *-ec* kun Situacia radikoj.

En la subĉapitro 'Mezuroj' la aŭtoro enkondukas diferencigon inter mezurindika vorto ("du ulnoj estu ĝia *alto*") kaj t.n. neŭtrala ideo ("ĝi estis bone videbla pro sia *alteco*"). La neceso, pro tiu diferencigo distingi *o*-formon disde *eco*-formo (la kursivigoj ne estas originalaj), estas neniel montrita. Kiam ni rigardas la duan ekzemplon en la koncerna paragrafo "Ĝi estis bone videbla pro sia *alteco*", tuj leviĝas la demando, kial *alteco* anstataŭ *alto* en tiu ĉi klara kazo de konkrete videbla propraĵo de iu *ĝi*. Kaj se ni aldonus la mezuron de *cent metroj*, ĉu pro tio ni tuj ŝaltu al *ĝi estis bone videbla pro sia centmetra alto*? Mi plu favoras *alto*, sed ne pro tiu mezurindiko: *alto* simple restas la konkrete videbla propraĵo de tiu sama *ĝi*, nur kvante plispecifigita en unu el la esprimoj. Tio ke ni uzas *alta* por esprimi la mezuron ankaŭ de *malaltaĵoj* estas tute alia afero.

La subĉapitro 'Alispecaj radikoj' resumas la uzon de *-ec* post Entaj kaj du Situaciaj radikoj (mi ne traktas ĉi-loke la numeralojn) kaj sekvas ĉi-teme la priskribojn en PAG. PMEG ne dediĉas apartan atenton al la derivado per *-ec* el participa stamo. Unu ekzemplo ŝajnis derivi *ec*-vorton el vortgrupo (*grandanimeco* < *kun granda animo*), sed tiu temo meritas tute apartan trakton en ĉapitro 5.

Multloke PMEG ripetas PAG kaj ne prezentas pli solide fundamentitan teorion pri *-ec*. En sia trakto de t.n. klariga *-ec* kaj en la forma diferencigo inter Kvalifiko kun mezurindiko (*-o*) kaj sen ĝi (*-eco*) ĝi igas la priskribon de la uzo de *-ec* eĉ malpli facile sekvebla.

5. Nova teoria kadro por la difino kaj uzo de la sufikso *-ec*

La enkondukaj studoj pri la parolpartoj en Esperanto en *Linguistics* kaj *EES* evidente ne enfokusigis la sistemon de derivado, sed ili ja enhavas komenton pri la sufikso *-ec*, kiu

celis subteni la ekziston de la semantika kategorio de la Kvalifikaj Propraĵoj (vidu, ekz-e Jansen 2013a: 626). La tiuloka rezonado malkaŝis persistantan fortan influon de la tradicio establita de PAG. Se ni vere bezonus sufikson nur por ebligi, sen semantika ŝanĝo, la uzon de la radiko *bel* en substantiva pozicio, *bel* ne estus fleksebla (sintakse libera), kaj ĝuste tiu flekseblo estis angulŝtono de la prezentata teorio! En la daŭrigo (Jansen 2013: 640) manifestiĝis hezito pri la uzeblo de *-ec* por formi Abstraktaĵojn en la proponata artefakto de senmateria sufikso por tiu funkcio, kaj esprimiĝis dubo pri la Principo de Sufiĉo kaj Neceso.

La sekva studo pri la sistemo de derivado en Esperanto (2016) ne povis ne atenti pli detale, inter la multopaj vortkonstruaj afiksoj, ankaŭ la sufikson *-ec*. Fakte, (23) estas la retraduko de la leksika funkcio kiun mi difinis por *-ec*, sed... temis nur pri la uzo de *-ec* kombine kun Enta radiko, kiun mi nomis *ec₂*, distingante ĝin de *-ec₁* aplike al Kvalifika radiko. En longa komento en *Linguistics* mi konsciigis la leganton pri la dilemo kaj pri la decido, provizore rezigni pri *-ec₁* kaj ne aperigi ĝin en la konkluda tabelo de la koncerna verko (Jansen 2016: 1121).

Kiam ni rigardas la sufiksojn en la Esperanta leksiko, ni povas konstati en multaj el ili pluroblan funkcion, depende de la radiko al kiu ili aplikiĝas, sed se sufikso kreas stamon kun semantika kategorio alia ol tiu de la priagata radiko, la funkcio estas la sama por ĉiuj aplikoj.^{vii} En la kazo de *-ec* tio implicas funkcion aŭ Kvalifiko-krean aŭ Abstraktaĵo-krean. La unua opcio ne vere taŭgas, ĉu kombine kun Kvalifika radiko, ĉu kun Enta radiko, ĉar la FdE-tradukoj de *ec*-vortoj donas senesceptan prioritaton ne al adjektivoj, kiujn Kvalifiko prioritatigus, sed al substantivoj. Krome, en kombino kun Kvalifika radiko mi juĝas la rolon de Kvalifiko-krea *-ec* superflua, t.e. sen aldona valoro (*belo* sufiĉas kiel substantiva realigo de la Kvalifiko *bel*), malgraŭ la ekzisto de la ekzemploj (2)–(9) en FdE, kies konvinkan forton tamen subfosas (10)–(12). La dua opcio, tiu de Abstraktaĵo-krea sufikso, estas kongrua kun FdE laŭ la kriterio de la primara substantiveco de *ec*-derivaĵo. La ekzemploj (13)–(14) kaj (17)–(18) en FdE subtenas tiun ĉi elekton, malgraŭ tio ke ne ĉiuj demandoj koncerne la kombineblon kun participaj kaj Entaj radikoj estas responditaj. Rezultas la sekvanta Tabelo 1:

Tabelo 1. La derivado per *-ec*

Radiko	Derivaĵo (stamo)	Primara vorto
Kvalifika <i>bon</i>	Abstraktaĵo <i>bon-ec</i>	<i>Boneco</i>
Situacia <i>depend</i>	Abstraktaĵo <i>depend-ec</i>	<i>Dependeco</i>
Enta <i>hero</i>	Abstraktaĵo <i>hero-ec</i>	<i>Heroeco</i>

Tabelo 1 reprezentas ekonomian elekton kiun la lingvouzo ne kontraŭdiras, sed tamen muldas laŭ la reguloj de siaj propraj konvencioj.

La tria radiko en la maldekstra kolumno, *hero*, rekondukas nin al la komento sub (17)–(18) en ĉapitro 2. Laŭ la unua interpreto de (17) povas temi pri la abstraktigo de la

figuro de akceptita heroo, laŭ la dua pri la alskribo de la karakterizaj trajtoj de heroo al iu neheroo. PAG, kaj mi mem en (23), favoris formulon kiu fakte kovras nur la duan interpreton de (17), tiun de la 'karakterizaj trajtoj'. Mi nun ripetas: kie tiuj kaŝiĝas? Kiam oni rigardas ĉiujn leksikajn funkciojn kiujn mi difinis por la afiksaro en Esperanto (Jansen 2016b: 1113–1114, 1117–1119), oni rimarkos la eksplicon de tiuj funkcioj escepte de la difino de *-ec₂*. Ekzemple, tuj super ĝi troviĝas *-ebl*, kies funkcio estas priskribita en mia traduko en (25):

(25) *-Ebl* derivas stamon kiu esprimas *la fareblon aŭ efektivigeblon* de tio kion esprimas la *radiko* al kiu ĝi aliĝas.

La derivoprocezo estas do priskribita kiel la priago de eksplica funkcio sur donitan radikon (triopo kursivigita en [25]). Komparu tion kun (23) kiun mi klarige ripetas ĉi-sube:

(23) Per la sufikso *-ec₂* oni kreas abstraktan Enton kiu *esprimas la tuton de la karakterizaj trajtoj aŭ kvalifikoj kiuj apartenas al la elira radiko*.

La priago, kursive ripetita en (23), malhavas rektan instrukcion tian kian oni trovas en (25), sed direktas la parolanton unue al la elira radiko (Ento) por havi bazon sur kiu apliki la funkcion, sekve devigas onin readresi tiun Enton por kolekti ĝiajn karakterizajn trajtojn, kaj fine kombini el la du trovaĵoj la bezonatan abstraktan Enton. Tiu ĉi proceduro ne estas eleganta, sed ĝi donas la sole eblan klarigon de la dua interpreto de *heroeco* en (17), se tiun interpreton ni volas pravigi. Se ne, tio kio restus, estus la rekta abstraktigo de *hero/o* 1, per leksika funkcio kiu kreas la abstraktan statuson de la Enta radiko al kiu ĝi aliĝas. Ĉu (17) eble celas tion? La nerekteco de la proceduro skizita en (23) signifas ke 'la tuto de la karakterizaj trajtoj aŭ kvalifikoj kiuj apartenas al la elira radiko' ne havas sian propran adreson en la mensa leksiko. Se, nur klarigocele, mi difinas la sumon de *kuraĝ+eltenem+sinoferem+nobl* kiel la tuton de la karakterizaj trajtoj aŭ kvalifikoj de la Ento *hero*, tiam klariĝas ke, se ni volus kungrupigi tiun kvaropon sub unu adreson, tiu kungrupigo estus Kvalifiko, kaj ĝia primara vortigo estus adjektivo. La Kvalifikeco de la kvaropo ankaŭ signifas ke, eltirante ĝin el tiu komuna adreso, ni povus formi ne nur ĝian primaran kvalifikan adjektivon, sed ankaŭ ĝian rektan substantivigon (*kuraĝ+eltenem+sinoferem+nobl*)o, kaj tiel diferencigi ĝin de la Abstraktaĵo (*kuraĝ+eltenem+sinoferem+nobl*)eco, komparu *belo* kun *beleco*. Manke de la kvaropo sub unu adreso tiu diferencigo ne eblas, kaj *heroec*, en kiu mankas ajna Kvalifik-aluda materialo, necese difinas Abstraktaĵon, krom se ni volus trudi al la sufikso *-ec* dusencecon.

Oni povas rigardi la situacion ankaŭ el alia perspektivo. En la derivadosistemo de Esperanto ekzistas tri specifaj sufiksoj por krei Enton el Kvalifiko: per *-ad* °Okazaĵon, per *-aĵ* Ekzistaĵon kaj, laŭ mia rezonado, per *-ec* Abstraktaĵon (ekzemple *rapid* > *rapidado*, *rapidaĵo*, *rapideco*), sed mankas sufikso por la kontraŭa direkto. Mankas sufikso por derivi el Enta radiko Kvalifikan stamon kiu esprimu la karakterizajn trajtojn de la elira

radiko. Oni povas bedaŭri tion ĉar tia sufikso estus tre utila. Okaze de la diskuto pri *heroeco* ni ja vidis ke oni povas esti heroo kaj ĝui la statuson de heroeco, aŭ manifesti en sia agado la karakterizajn trajtojn de heroo sen esti heroo.

La mankanta Kvalifiko-krea sufikso rememorigas nin pri pli ol jarcenton aĝa detalo en la Esperanta gramatiko, nome la licenco uzi la adjektivon *teatra* kun la signifo 'konvena al aktoro, antaŭkalkulita por fari efekton' (*teatra* 3 en PIV 2005: 1138) laŭ la 15-a regulo en la Gramatiko de FdE (Zamenhof 1963 [1905]: 61). Kiu akceptas ke la radikoj de Esperanto sekvas semantikan klasifikon laŭ la sistemo ellaborita en la Aldono, tiu ankaŭ akceptas ke la apliko de la Enta radiko *teatr* en adjektiva pozicio en la sintakso, *teatra*, signifas nenion pli ol *teatr* en Asocia, aŭ foje °Referenca, rilato kun alia Ento, kaj neniel povus havi la signifon de *teatra* 3, por kiu ja mankas ajna spuro en la semantiko de la elira radiko.^{viii} FDG sentigas la bezonon de iu specifa derivilo kiu kovru la karakterizajn trajtojn de *teatro* por adjektiva uzo. Mi nomu ĝin X (skribe kaj prononce *iks*). Per ĝi ni povus distingi inter *ies heroo konduto* 'iu estas heroo kaj kondutas laŭe' kaj *ies *heroiksa konduto* 'iu ne estas necese heroo, sed kondutas kiel heroo'.^{ix} Kaj tiam ni povus rezervi la Abstraktaĵon *heroeco* al herooj, kaj uzi la Kvalifikon **heroikso* kaj la Abstraktaĵon **heroikseco* por neherooj. Estas interese ke en sia Rimarko VIII (Kalocsay & Waringhien 1985: 447) la aŭtoroj de PAG ekdiskutas la eventualan adjektivigan karakteron de *-ec*, anstataŭ klasi ĝin inter la substantivigaj. Pretervidante la miaopinie eraran terminologion, mi kredas ke ili flaris ion eble ne kompletan en sia trakto de *-ec*. Estas ja fakto ke anstataŭ la ĉi-supra hipoteza **heroiksa konduto* oni facile trovas en la literaturo la alternativon *heroeca konduto*. Tian uzon la aŭtoroj mencias sur la sama paĝo, tamen ili ne tiras el tio la konkludon ke ni povus bezoni ankaŭ la pluderivitan Abstraktaĵon **heroececo*, kiu efektive aspektas iom monstre. La uziĝo de adjektivoj kiel *poezieca*, *drameca* ks. montras la utilon de Kvalifiko-krea sufikso, kiu tamen mankas al ni, kaj pro tio ni devas elturniĝi aliamaniere.

Sub (13) ni renkontis la kompleksan radikon *bonson*, kaj en la fino de ĉapitro 4 estas citita la ekzemplo *grandanimeco* el PMEG. Ĉi tie mi volas mallonge reveni al tiaj strukturoj, sen ajna intenco de detalado, ĉar pri kunmetaĵoj ne temas en tiu ĉi eseo. Kunmetaĵoj kiel la adjektive realigitaj *bonsona* kaj *grandanima* abunde aperas en Esperanto. El la strikta vidpunkto de la Esperanta vortformado, t.e. sen konsideri la eventualan paŭseblon el iuj fontlingvoj de Esperanto, tio povus mirigi nin. Unue, la kunigo de Kvalifika kun Enta radiko 'normale' kondukas en la sintakso al la apudmeto de adjektiva modifanto al substantiva kapo, t.e. al la kreo de vortgrupo: *granda animo*. Due, se el la du elementoj kreiĝas ne vortgrupo, sed kunmetaĵo, la dekstre lokita kapo en *grandanim*, kiu estas Ento, determinas la semantikan apartenon de la stamo, kiu estas same Ento, kaj la sintaksan kategorion de la primara vorto, kiu estas substantivo: *grandanimo*. Maksimуме, kompare kun la vortgrupo, la kunmetaĵo signas ian specialan aŭ pli intiman rilaton inter la koncernataj elementoj, iel simile al la diferenco inter *granda duko* kaj *grandduko*, *libera tempo* kaj *libertempo*, *leteron skribi* kaj *letterskribi*.^x Nenio en la kunmeto de la du elementoj *grand* kaj *anim* povus inversigi la hierarkion

inter la kapo kaj la modifanto, kaj nomi *grandanim* Kvalifiko. Kontraste kun la komuna *grandanima*, la substantivo *grandanimo* verŝajne apenaŭ troveblas (kvankam necesus kontroli tion per korpusa traserĉo), sed ĝia nura netroveblo ne signifas ke ĝi estus laŭprincipe nekreebla. Eblas konstati nur ke la lingvokomunumo ne trovis aplikon por ĝi, sed, denove el la strikta vidpunkto de la aŭtonoma Esperanta vortfarado, *grandanim* estas ekzistiva Enta stamo (Abstraktaĵo). Sufiĉas asigni al ĝi kredindan signifon, kiu povus esti ‘escepte nobla kaj altruisma animo’.

La atestata signifo ‘montranta la karakterizajn trajtojn de granda animo’ en *grandanima* estas rekte komparebla kun la jam diskutita signifo en *teatra* 3, t.e. ĝi larĝe preteras la atendatan aplikon de la Asocia aŭ Referenca funkcio, baziĝas sur ne-ekzistanta semantika materialo kaj sentigas la mankon de speciala derivilo. Se ni restas ĉe la provizora difino de *grandanim* kiel ‘escepte nobla kaj altruisma animo’, tiam *grandanimo* estus ĝia primara, substantiva vortigo, *grandanimeco* ĝia statuso kiel Abstraktaĵo, kaj **grandanimiska* devus esti konsiderata la primara adjektivigo de la Kvalifiko, derivita el la kompleksa Ento per la hipoteza sufikso **-iks*. Kiel ni vidis en *heroeca*, *drameca* kaj *poezieca*, en tiaj okazoj parolantoj ofte sentas la bezonon de tiu mankanta sufikso kaj inklinas uzi tiucele *-ec*: *grandanimeca*. Sed la observebla lingvouzo ne evoluigis ian apartan derivilon laŭ la skizita modelo, kaj iris sian vojon, paŭsante aliajn modelojn el lingvoj kiuj forte nutris Esperanton de la komenco, en tiu ĉi kazo eble ĉefe la germana. Tiel estiĝis sistemo de derivado de Kvalifiko-Ento-radikoj, kiu estas neunueca, dependa de la konkreta signifo de la radikoj kaj, do, principe neantaŭdirebla, kaj, manke de *-ec*, uzanta la sintaksan finaĵon *-a* en kvazaŭsemantika rolo.

Atinginte la finon de la hodiaŭa analizo, mi proponas konfirmi Tabelon 1 kiel elirpunkton kaj vortumi en (24a) la ĝeneralan regulon pri *-ec* kiun la Tabelo reprezentas. En (24b–24g) mi aldonas kelkajn komentojn:

- (24) **a.** Per la sufikso *-ec* oni kreas el Kvalifika, Situacia aŭ Enta radiko stamon kiu apartenas al la kategorio de la Abstraktaj Entoj (Abstraktaĵoj). La primara rezulto de tiu derivaĵo estas substantivo. Ekzemploj: *bel* > *bel-ec* > *beleco*, *depend* > *depend-ec* > *dependeco*, *hero* > *hero-ec* > *heroeco*.
- b.** La formo *belo* reprezentas substantive uzatan Kvalifikon (de io, iu), sed en la praktiko *beleco* konkurencas kun ĝi.
- c.** Pro la subdetermino de Situaciaj radikoj laŭ la aspekta kriterio kaj pro la sentata bezono esprimi la voĉon, ili ne estas bonaj kandidatoj por senpera derivado per *-ec*. Pli kutimaj estas derivaĵoj surbaze de iu konvena participa formo, ekz-e *viv-ant-ec* > *vivanteco* anst. *viv-ec* > *viveco*, *eduk-it-ec* > *edukiteco* anst. *eduk-ec* > *edukeco* k.s.
- d.** Malgraŭ tio ke *viv-ant*, *eduk-it* k.t.p. devus esti Kvalifikoj, kun *vivanta* kaj *edukita* en atendebla adjektiva rolo, PAG kaj PMEG eliras de la koncerna Lingva Respondo de Zamenhof, laŭ kiu ilia substantivigo estas interpretata nek Kvalifika, nek Abstrakta, sed esprimo de persono (Ekzistaĵo de la homa specio).^{xi} Laŭ PAG la

pluderivaĵoj per *-ec* el pasivaj participoj povas produkti “*ecoj[n]*”, t.e. la statuson de la participa stamo.

e. Enta radiko kiel *hero* kun aldonita *-ec*, donas stamon *hero-ec* kiu esprimas aŭ la rektan abstraktigon de la elira radiko, aŭ la tuton de la karakterizaj trajtoj aŭ kvalifikoj kiuj apartenas al la elira radiko. Ne eblas forme distingi la unuan *heroeco* de la dua.

f. En la adjektivaj kunmetoj de Kvalifiko+Ento kiel *grandanima* estus bone doni preferon al la uzo de derivaĵo per *-ec* (*grandanimeca*). Tiu ĉi lasta formo estas pli kongrua kun la naturo de la leksika morfologio de Esperanto kaj evitus la uzon de gramatika finaĵo en vortkonstrua rolo.

g. Pro la atendebla bezono, interpreti *heroeco*, *vivanteco*, *edukiteco* kaj *grandanimeco* ankaŭ kiel Kvalifikojn kaj la neellaseblo de *-ec* — kaj la manko de alternativaj rimedoj en la leksiko —, oni praktike uzas ilin tiaj, kaj kreskas la premo, konsideri *beleco* sinonimo de *belo*.

La idealo kaj modelo de reguleco de Tabelo 1 disfragmentiĝis en tutan serion da komentoj, avertoj, esceptoj kaj tendencoj. Tiel okazas en vivanta lingvo: la parolantaro serĉas kaj trovas respondon al ĉiuj renkontataj dilemoj, kaj indiferentas pri idealoj.

Aldono

Semantikaj kategorioj en Esperanto

La semantiko konsiderata ĉi tie estas la leksika semantiko, la studo pri la signifo de simplaj kaj kompleksaj (derivitaj kaj kunmetitaj) vortoj. Ili ĉiuj havas en Esperanto radikon (aŭ stamon, kiu estas kompleksa radiko) kiel sian bazan unuon. La sekvantaj ekzemploj de la atribuiĝo de semantikaj kategorioj respegulas la proprajojn de radikoj kaj ilian uzon en simplaj kaj kompleksaj vortoj.

En tiu ĉi Aldono estas kungrupigitaj certaj el la semantikaj kategorioj antaŭe difinitaj en Jansen (2013a,b) por esti uzataj pli konvene en la diskuto pri la vortkonstrua sufikso *-ec*.^{xii} Inter la semantikaj kategorioj kies validecon por Esperanto mi siatempe proponis kaj testis, plu distingiĝas unuavice tri ordoj de Entoj kaj, komplemente al ili, du Ne-Entoj. Por la komunuza senco de ento la leganto estas resendata al PIV (2005: 289), laŭ kiu ento estas “okazaĵo rigardata kiel objekto (ekz. rivero, ondo, vento, ks)”. En la sekvanta teksto estos uzataj tri tipoj de Entoj kun specifa lingvistika difino. Laŭ la teoria kadro de Funkcia Diskurs-Gramatiko (FDG), Entoj kaj ĉiuj aliaj semantikaj kategorioj estos skribataj per majuskklaj komencliteroj por diferencigi ilin de komunuzaj nomoj.

Unuaorda Ento nomiĝas angle *Individual*, kiu estus tradukebla kiel *Individu(aĵ)o*, se en Esperanto la radiko *individu* ne rilatus nur al vivantaj estaĵoj (PIV 2005: 471). Laŭ sia difino en Lyons (1977: 443) kaj en Hengeveld & Mackenzie (2008: 131–132), ĉi tiu Entotipo estas ĉiumomente lokebla en la tridimensia spaco, havas relative konstantajn percepteblajn proprajojn, kaj estas publike observebla. La atribuo de iu radiko al tiu ĉi kategorio sekvas do el la demando ĉu ĝi *ekzistas*, kaj mi aldonus: *ĉu en la reala mondo, ĉu en fantazia mondo*, tiel longe kiel la kondiĉoj pri spaca kaj tempa lokeblo, perceptebla konstanto kaj publika observeblo restas plenumitaj. Sur tiu ĉi bazo estas proponata, anstataŭ *Individu(aĵ)o*, la alternativo *Ekzistaĵo*. Inter la Ekzistaĵoj klasifikiĝas tradicie ĉiaj Entoj kiuj rilatas al homoj, bestoj kaj objektoj. Ekzemploj en Esperanto estas la simplaj radikoj *knab*, *kat*, *tabl*, *seĝ*, kaj la pli kompleksaj *verkist*, *lernejestr*, *bofrat*, *sonoriltur*, *estraran*, *belul*, *konstruaĵ* k.t.p.^{xiii} La FDG-simbolo de Ekzistaĵo estas *x*, sed mi evitas ĝian uzon en la ĉefteksto de tiu ĉi studo.

Duaorda Ento nomiĝas angle *State-of-Affairs*, kiu estus tradukebla kiel *Aferstato*, malgraŭ tio ke tiu ĉi esperantigo ŝajnas ne tre esprimiva. Laŭ sia difino en Lyons (1977) kaj en Hengeveld & Mackenzie (2008), ĝi estas evento aŭ procezo kiu estas space kaj tempe lokebla, kaj la atribuo de iu radiko al tiu ĉi kategorio sekvas el la demando ĉu ĝi *okazas*. Laŭ tiu ĉi atribukriterio estas proponata, anstataŭ la malpli klara *Aferstato*, la alternativo *Okazaĵo*. Inter la Okazaĵoj klasifikiĝas tradicie ĉiaj Entoj kiuj esprimas eventon aŭ procezon. Ekzemploj en Esperanto estas la simplaj radikoj *kongres*, *spektakl*, *lecion*, kaj la pli kompleksaj *parolad*, *vojaĝad*, *dormad*, *rompiĝad* k.t.p.^{xiv} La FDG-simbolo de Okazaĵo estas *e*, sed mi evitas ĝian uzon en la ĉefteksto de tiu ĉi studo.

Triaorda Ento nomiĝas angle *Propositional Content*, kiu estus tradukebla kiel *Propozicia Enhavo* aŭ *Propoziciaĵo*, sed tiu ĉi esperantigo ŝajnas eĉ malpli esprimiva ol la

ĉi-supra unua tradukprovo de la duaorda Ento. Laŭ sia difino en Lyons (1977) kaj en Hengeveld & Mackenzie (2008), ĝi koncernas ĉiujn Entojn kiuj estas mensaj konstruaĵoj; ili estas neobserveblaj, ne okazas, kaj ne estas lokeblaj space aŭ tempe. Pro la multaj abstraktaj konceptoj atribueblaj al tiu ĉi kategorio, estas proponata por ĉi tiu Ento la nomo *Abstraktaĵo*. Ekzemploj en Esperanto estas la simplaj radikoj *ide*, *koncept*, kaj la pli kompleksaj *afablec*, *rapidec*, *malsanec*, *amikec*, k.t.p.^{xv} La FDG-simbolo de Abstraktaĵo estas *p*, sed mi evitas ĝian uzon en la ĉefteksto de tiu ĉi studo.

La aliaj semantikaj kategorioj kiuj laŭ Jansen (2013a, ĉap. 5.2) estas signifohavaj en Esperanto estas Loko (*urb*, *dom* k.t.p.), Tempo (*moment*, *jar* k.t.p.), Kvanto (*nombr*, *oft* k.t.p.), Maniero (*manier*), Kialo (*motiv*). La lastaj du apenaŭ liveras leksikajn ekzemplojn, escepte de la sin mem difinanta radiko. Loko kaj Tempo estas sintakse facile interŝanĝeblaj kun iu Ento (ekz-e la *urbo/floro* estas bela, la *jaro/tablo* estas longa). Kvanto simile (la *nombro/poemo* estas impona), aŭ kun Kvalifiko (ekz-e la *ofta/bela* konkurso). Pro tiu facila interŝanĝeblo tiuj ĉi kategorioj estas konsiderataj reprezentataj ĉu de Entoj (supre), ĉu de Ne-Entoj (vidu sube).

Kontraste kun la kategorio de la Entoj, la Ne-Entoj *ne* estas karakterizeblaj per lokaj aŭ tempaj parametroj. Laŭ sia difino en Lyons (1977) kaj en Hengeveld & Mackenzie (2008), ili ne povas funkcii aŭtonome, sed estas priskribeblaj nur laŭ la kriterio de sia aplikeblo, ĉu al iu Ento, ĉu al alia Ne-Ento, ĉu al la lingva esprimo kiel tuto. Ne-Ento nomiĝas angle *Dependent Property*, kies ebla esperantigo *Dependa Propraĵo* ŝajnas sufiĉe mallerta kaj eĉ iom misgvida. Induktante el la konkretaj ekzemploj en Hengeveld & Mackenzie (2008), mi preferas distingi inter kategorio *Kvalifika* kaj kategorio *Situacia*. Ekzemploj de Kvalifiko en Esperanto estas: *verd* (kutime aplikata al iu Ekzistaĵo), *lastatemp* (aplikata al iu Okazaĵo aŭ iu Situacio) kaj *nerefutebl* (kutime aplikata al iu Abstraktaĵo). Mia prefero por Kvalifiko, anstataŭ ekzemple Kvalito, fontas en tio ke ĉi lasta estas tro limiga al neforfremdigebla propraĵo. Kvalifiko estas pli ĝenerala kaj enhavas apud kvalitoj ankaŭ ĉiajn posedajn, lokajn, tempajn kaj aliajn rilatojn, kiuj ofte realiĝas en la sintakso kiel adjektivoj aŭ prepoziciaj grupoj.^{xvi} Ekzemplo de Situaci-kreanto, el la angla de Hengeveld & Mackenzie, estas *frap* (aplikebla samtempe al du Ekzistaĵoj, t.e. en predikato kun aganto kaj priagato). Aliaj ekzemploj estas *star* kaj *kur* (kutime aplikataj al po unu Ekzistaĵo), kaj *don* (aplikebla al, ekzemple, du-tri Ekzistaĵoj). La FDG-simbolo de Ne-Entoj estas *f*, sed mi evitas ĝian uzon en la ĉefteksto de tiu ĉi studo.

En la leksiko, la reprezentantoj de ĉiuj Entoj, Kvalifiko kaj Situacioj (ĉi-lastaj duopo kiel Ne-Entoj) en Esperanto estas la radikoj. Ĉiu radiko povas aperi en iu ajn el la kvar bazaj pozicioj en la sintakso (substantiva, verba, adjektiva kaj adverba), markitaj per la finaĵoj *o*, *i*, *a* kaj *e*.^{xvii} Tio rezultigas dek du eblajn kombinojn de radiko (apartenanta al unu el tri kategorioj) kun finaĵo (unu el kvar), kiujn ni nomas vortoj. Inter ili estas kvar primaraj (plej naturaj, statistike plej oftaj) kaj ok sekundaraj (malpli naturaj, statistike malpli oftaj) vortotipoj. Laŭ la supra skemo ĉiuj leksikaj vortoj en Esperanto estas priskribeblaj per la sekvantaj dek du reguloj (R):

- R1 Substantivoj formitaj el Enta radiko estas primaraj vortoj. Multaj ricevis sian signifon laŭ la tradukoj kiujn donas Zamenhof (1963 [1905]), ekzemple *knabo, kato, tablo*. Aliaj estas difinitaj en aŭtoritataj vortaroj.
- R2 Substantivoj formitaj el Situa^{xviii} radiko estas sekundaraj vortoj. Ilia valento estas antaŭdeterminita, sed ili estas subdeterminitaj laŭ sia aspekto. Ili ne povas funkcii aŭtonome, sed dependas de kunteksta akompano, ekzemple (*ies*) *dependo*.
- R3 Substantivoj formitaj el Kvalifika radiko estas sekundaraj vortoj. Ili ne povas funkcii aŭtonome, sed dependas de kunteksta akompano, ekzemple (*ies*) *bono, proksimo (de io)*.
- R4 Verboj formitaj el Situa radiko estas primaraj vortoj. Multaj ricevis sian signifon laŭ la tradukoj kiujn donas Zamenhof (1963 [1905]), ekzemple *frapi, stari, doni*. Aliaj estas difinitaj en aŭtoritataj vortaroj.
- R5 Multaj sekundaraj verboj formitaj el Enta radiko signifas la alskribon de la Ento. Ni povas ĝin parafrazi per *esti* N, en kiu N estas la primara substantivo formita el la koncerna Ento laŭ Zamenhof (1963 [1905]) aŭ alia aŭtoritata vortaro. Ekzemple *direktori* egalas al *esti direktoro*.^{xix} En la praktika lingvouzo de Esperanto ne ĉiuj sekundaraj verboj sekvas tiun ĉi regulon.
- R6 Verboj formitaj el Kvalifika radiko signifas la alskribon de la Kvalifika propreco. Ni povas ĝin parafrazi per *esti* Adj, en kiu Adj estas la primara adjektivo formita el la koncerna Kvalifiko laŭ Zamenhof (1963 [1905]) aŭ alia aŭtoritata vortaro. Ekzemplo estas *boni*, kiu egalas al *esti bona*.
- R7 Adjektivoj formitaj el Kvalifika radiko estas primaraj vortoj. Multaj ricevis sian signifon laŭ la tradukoj kiujn donas Zamenhof (1963 [1905]), ekzemple *bona, verda, proksima*. Aliaj estas difinitaj en aŭtoritataj vortaroj.
- R8 Adjektivoj formitaj el Enta radiko estas sekundaraj vortoj. Ili estas subdeterminitaj laŭ la celata Asocia aŭ Referenca funkcio per kiu ili kvalifikas Enton. La Asocio ofte (sed ne nur) estas poseda (ekz-e *patra* en *patra ĉapelo*), loka (ekz-e *hejma*) aŭ tempa (*jara*). La Referenco kutime esprimas nefor-fremdigeblan posedon de substantiva nukleo (kiel *patra* en *patra nazo*).
- R9 Sekundaraj adjektivoj formitaj el Situa radiko estas adjektivaj participoj kiuj estas subdeterminitaj koncerne siajn voĉan kaj aspektan interpreton, ekzemple *parola* anstataŭ *parolanta, parolata* k.s.
- R10 Kelkaj adverboj formitaj el Kvalifika radiko estas primaraj vortoj. Ili ricevis sian signifon laŭ la tradukoj kiujn donas Zamenhof (1963 [1905]), ekzemple *ofte*. Aliaj estas difinitaj en aŭtoritataj vortaroj.
- R11 Adverboj formitaj el Enta radiko estas sekundaraj vortoj. Kutime ili respegulas la semantikan kategorion de la Ento sur kiu ili baziĝas, ekzemple Lokon en *hejme* (en la *hejmo*), Tempon en *jare* (*dum la jaro*), Kvanton en *kilogramo* (en *kilogramo*), sed ili povas esti interpretataj ankaŭ Maniere, kiel en *vire* (kiel *viro*).

R12 Sekundaraj adverboj formitaj el Situa radiko estas adverbaj participoj aŭ gerundioj kiuj estas subdeterminitaj koncerne siajn voĉan kaj aspektan interpreton, ekzemple *parole* anstataŭ *parolante*, *parolante* k.s.

La ĉi-supra regularo invitas nin permesi ĝenerale validan atribuan de signifo al ĉiu ebla kombino de radiko kaj finaĵo, sendepende de la konkreta signifo aŭ signifokampo de radiko ene de donita kategorio, kaj oni povus nomi ĝin la plej ekonomia priskribo de la Esperanta sistemo de parolpartoj, difinante ĝin komplete fleksebla sur la semantika nivelo kaj kvarmembra sur la sintaksa nivelo, kongrue kun la distingoj en Hengeveld & Mackenzie (2008: 228). La rezervo kiun mi faris en R5 pri la sekundaraj verboj formitaj el Enta radiko reprezentas pli ol nuran statistikan perturbon de tiu idealigita bildo, sed tio estis la ĉeftemo en aliaj publikigoj, enkondukitaj per Jansen (2013a,b).

Dankoj

Mi dankas tri anonimajn provlegantojn pro ilia atenta tralego de malneta versio de tiu ĉi artikolo, kaj dankas Angela Tellier pro la afabla propono afiŝi la siatempe rezultan tekston en konvena rubriko de la retejo esperantoresearch.org.uk cele al plua diskutigo.

Literaturo

- Blanke, Detlev; Lins, Ulrich (red., 2010). *La arto labori kune. Festlibro por Humphrey Tonkin*. Roterdamo: Universala Esperanto-Asocio.
- Duc Goninaz, Michel (2009). Szerdahelyi kaj la «gramatika karaktero de la radikoj». En: Koutny, Ilona (red., 2009). *Abunda fonto. Memorlibro omaĝe al Prof. István Szerdahelyi*, pp. 166–177.
- Hengeveld, Kees & Mackenzie, J. Lachlan (2008). *Functional Discourse Grammar. A typologically-based theory of language structure*. Oksfordo: Oxford University Press.
- Jansen, Wim (2013a). Esperanto parts of speech in functional discourse grammar. *Linguistics*, 51(3), 611–652. DOI 10.1515/ling-2013-0022.
- Jansen, Wim (2013b). Radikoj kaj vortoj en Esperanto. *Esperantologio / Esperanto Studies* 6, 9–43.
- Jansen, Wim (2016a). *Ticklish aspects of Esperanto grammar*. Kurslibro por la 'John Buchanan Masterclass on Esperanto language, literature, and culture', organizita en la Universitato de Liverpolo, 16–18 marto 2016. Postkursa korektita eldono, nepublikigita, sed distribuita al la kursanoj la 24-an de marto 2016.
- Jansen, Wim (2016b). Derivation in the lexicon: The case of Esperanto. *Linguistics*, 54(5), 1101–1133. DOI 10.1515/ling-2016-0024.
- Koutny, Ilona (red., 2009). *Abunda fonto. Memorlibro omaĝe al Prof. István Szerdahelyi*. Poznań: Prodruck & Steleto.

- Lyons, John (1977). *Semantics*. Kembriĝo: Cambridge University Press.
- Miner, Ken (2010). La neebleco de priesperanta lingvoscienco. En: Blanke, Detlev; Lins, Ulrich (red., 2010). *La arto labori kune. Festlibro por Humphrey Tonkin*, pp. 259–270. Roterdamo: Universala Esperanto-Asocio.
- Kalocsay, K. & Waringhien, G. (1985). *Plena analiza gramatiko de Esperanto* [PAG]. Kvina korektita eldono. Roterdamo: Universala Esperanto-Asocio.
- Neves, Gonçalo (2011). *Historia Vortaro de Esperanto 1887–1888*. Bad Bellingen: Edition Iltis.
- Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto* (2005). Parizo: Sennacieca Asocio Tutmonda.
- Wennergren Bertilo (2005). Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko [PMEG]. El Cerrito, CA: ELNA. Rete havebla ĉe <http://bertilow.com/pmeg/> (ligo kontrolita 7an de aprilo 2017).
- Zamenhof, L.L. (1963 [1905]). *Fundamento de Esperanto* [FdE]. Naŭa eldono. Marmande: E.F.E.
- zamenhof l.l. (1989). *iom reviziita plena verkaro de l.l. zamenhof. originalaro 1. unua etapo de esperanto. 1878–1895*. Kioto: eldonejo ludovikito.
- zamenhof l.l. (1990). *iam kompletigota plena verkaro de l.l. zamenhof. kromkajero 8. lingvaj respondoj konsiloj kaj opinioj pri esperanto*. Kioto: eldonejo ludovikito.

Notoj

ⁱ En *blanka domo* la radiko *blank* estas kvalito de *dom*, sed tio ne strikte validas por *proksim* en *proksima domo*. En ĉi-lasta vortgrupo *proksim* kvalifikas *dom* per loka rilato. Ilia komuna karakterizaĵo estas ke nek *bon* nek *proksim* estas funkci-kapablaj aŭtonome.

ⁱⁱ Evidente, se ekz-e *bon* estus difinita kiel adjektiva radiko, funkcikapabla nur en sintakse adjektiva pozicio, la substantivo *bono* entute ne povus ekzisti, kio kontraŭus ne nur mian hipotezon pri la origine kaj ankoraŭ nun plejparte fleksebla parolparta sistemo de Esperanto, sed ankaŭ la vortteorion, kiun la Akademio de Esperanto defendas, kaj — ne malgrave — ankaŭ la lingvouzon.

ⁱⁱⁱ En priskriboj de la signifo de *-ec* mi preferas paroli pri *statuso* ol pri *stato*. Por tio devus esti plilarĝigita la nuna PIV-a difino de *statuso*, kiu estas nur jura (PIV 2005: 1080), al pli ĝenerala formala situacio, enkadriĝo aŭ esto sen ia ajn implico koncerne ĝian tempan aspekton. Tiu ĉi lasta estas propra al *-ad*.

^{iv} En la komenca periodo okazis malofte ke *-ec* aplikigiĝis al Situaĉia radiko. En Neves (2011: 26) la laŭkategoria distribuo estas la jena: *-ec* kroĉita al 46 malsamaj Kvalifikaj radikoj/stamoj, al 14 malsamaj Entaj radikoj/stamoj, al 5 malsamaj Situaĉiaj radikoj/stamoj.

^v En la citita verko mi diferencigas inter *-ec₁* aplikita al Ne-Entaj radikoj, kaj *-ec₂* aplikita al Entaj.

^{vi} La koncepto de la leksika funkcio estas ellaborita en ĉapitro 3 de la citita verko.

^{vii} Bedaŭrinde, la rolo de *-ad* kiel Okazaĵo-krea sufikso, diference de tiu kiu esprimas oftecon aŭ daŭron en Situaĉiaj radikoj, bone klariĝas en la teksto de Jansen (2016: 1116), sed ne reflektiĝas en ĝia Tabelo 3 sur paĝo 1117.

^{viii} Oni povus provi ĉirkaŭiri la problemon, dirante ke, kiam oni celas interpreton de ekz-e Loka kvalifiko *teatra* en *teatra scenejo*, validas la adjektiva formo de la laŭlitera senco de *teatr*, kaj kiam oni volas esprimi ‘efekto-krea’ en *teatra gestado*, tiam *teatra* estas komprenenda kiel la adjektivo de figursenca *teatr*. Sed ne aperas en PIV figursenca Ekzistaĵo *teatr* el kiu adjektivigi figursencan *teatra*. En aliaj kazoj, jes: vidu ekzemple *dram* kaj *komed*. Pli grava estas, laŭ mia impresio, la risko de miskomprenoj inter du forme identaj variantoj laŭlitera kaj figursenca, kiu estas pli granda en la okazo de figursenca polisemio ol ĉe polisemiaj variantoj laŭ ilia fizika simileco. Fine, pro la neellaseblo de *-ec* la kreo de substantiva Kvalifiko plu restas blokita.

^{ix} Mia hipoteza *-iks funkcias kiel nura instrumento por klarigi la teorion. Ĝi ne havas la saman signifon kiel la neoficiala sufikso -esk, kaj eĉ malpli devas esti interpretata kiel proponata neologismo.

^x La paralelaĵoj ne estas perfektaj, sed espereble klarigaj.

^{xi} Laŭ la plej aktuala kaj kompleta kolekto: zamenhof (1990: 101).

^{xii} Mia unua sistema esploro de semantikaj kategorioj en Esperanto aperis angle en *Linguistics* (2013a) kaj Esperante en *Esperantologio* (2013b), En tiu ĉi artikolo estas proponata iom pli polurita kaj taŭga terminaro.

^{xiii} Pri la rolo de -af kiel Ekzistaĵo-krea sufikso vidu Jansen (2016b: 1117).

^{xiv} Pri la neoriginala rolo de -ad kiel Okazaĵo-krea sufikso vidu la priskribon de la ekzemplo *reĝado* en Jansen (2016b: 1119).

^{xv} Pri la rolo de -ec kiel Abstraktaĵo-krea sufikso vidu la evoluon kiu okazis inter Jansen (2013b: 629) kaj Jansen (2016b: 1120–1121).

^{xvi} En FDG oni uzas la terminon *modify* 'modifi', kiun mi opinias malpli kongrua kun la Esperanta praktiko.

^{xvii} Ĝis nun, en miaj verkoj, mi limigis min al la t.n. leksikaj vortoj, kaj ne sisteme konsideras prepoziciojn, numeralojn k.t.p. kiel elementojn en la vortkonstruado.

^{xviii} Mi konsideras la terminojn *aga* kaj *stata* tro limigaj. Radikoj kiuj tradicie portas tiun nomon havas fortan statistikan preferon por verba realigo en la sintakso, formantaj la nukleon de predikato. Tamen, nomi ilin *predikataj* (laŭ la rezulto kiun ili kreas) portas kun si la riskon de reciproka sindifino, t.e. cirkleco. La alternativo kiun mi proponas estas ke ni bazu nin sur iom pli malnova difino en Funkcia Gramatiko de la predikato kiel *situational concept* 'situacia koncepto' (Hengeveld & Mackenzie 2008: 181). La nomo *situaci-kreaj* por la koncerna subgrupo de Ne-Entoj ŝajnas al mi iom peza, sed eble *situacia* estas sufiĉe elvoka.

^{xix} En Jansen (2013a,b) mi allasis ankaŭ la proksimuman aŭ figuran sencon *esti kiel N*, sed la progresinta laboro kiu estas prezentata en tiu ĉi artikolo limiĝas al la laŭvorta alskribo de N: *esti N*.